

DIFERENȚE DE GEN ÎN AGRESIVITATE LA ȘCOLARI

Racu Iulia, conferențiar universitar, doctor în psihologie,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
Marcu Elena, licențiată în științe ale educației Universitatea Pedagogică de
Stat „Ion Creangă” din Chișinău

CZU 159.92:316.346.2

Abstract: *The article presents an experimental research of aggressive behaviour at school children of age. In our research were included 48 pupils from 3rd, 5th 7th and 9th grades. Through the following tests Types of aggressiveness at little school children, The hostility inventory by A. Bass and A. Darkee and „Inexistent Animal” we highlighted gender difference in aggressiveness. Boys have a high level of aggressive behaviour than girls. Negativity, grudge, indirect hostility, assault, irritability and verbal hostility are more common to boys, and suspicion and irritability to girls.*

Keywords: *aggression, gender differences, school ages of different ages.*

Introducere.

Agresivitatea este un fenomen cu o abordare extrem de vastă și variată și în prezent există o multitudine de concepte, accepțiuni și definiții. Agresivitatea poate fi definită ca un comportament distructiv și violent, orientat spre persoane, obiecte sau sine [1, 2, 5].

În prezent există multiple modele care abordează și explică agresivitatea: teoria impulsului, teoria frustrării, teoria cognitivă, teoria învățării prin observație și imitație și teoria lui Berkowitz. Fiecare din teoriile enumerate contribuie la întregirea conceptului de agresivitate, precum și la descoperirea noilor legități, cauze și surse ale agresivității [5, 6].

Cele mai întâlnite criterii după care se poate fi categorizată agresivitatea sunt: în funcție de agresor sau persoana care adoptă o conduită agresivă; în funcție de mijloacele utilizate în vederea finalizării intențiilor agresive; în funcție de obiectivele urmărite; în funcție de forma

de manifestare a agresivității. Potrivit criteriilor de mai sus agresivitatea poate lua multiple forme de manifestare: agresivitatea fizică și agresivitatea verbală, care neapărat primesc una din forme - directă sau indirectă, agresivitatea instrumentală și cea care urmărește rănirea victimei, agresivitatea expresivă, agresivitatea violentă sau nonviolentă și cea latentă sau manifestă [4, 5, 6].

Agresivitatea se întâlnește la toate vârstele, începând cu pruncia. Agresivitatea este specifică și școlarii mici și preadolescenților. În școlaritatea mică și în preadolescență agresivitatea se instaurează ca rezultat complexelor transformări la care sunt expuși copiii și preadolescenții. Agresivitatea ia forma teribilismului, criticii, riposteii, etc.

Eșantion și metode de cercetare. În contextul celor expuse ne propunem să investigăm și să analizăm diferențele de gen în agresivitate la școlarii de diferite vârste. Demersul experimental a cuprins un lot de 48 de elevi într-un gimnaziu din raionul Orhei. Vârsta școlarii incluși în cercetare este între 9 și 15 ani, media vârstei fiind de 12 ani și 5 luni, elevi din clasa a III-a, a V-a, a VII-a și a IX-a.

În scopul investigării diferențelor de gen în agresivitate la școlarii de diferite vârste am aplicat următoarele inventare și tehnici: Ancheta pentru determinarea tipului de agresivitate la școlarii mici, Inventarul ostilității A. Bass și A. Darkee și Tehnica „Animalul Inexistent” [3].

Rezultate și discuții. Ancheta pentru determinarea tipului de agresivitate la școlarii mici și Inventarul ostilității A. Bass și A. Darkee ne-a permis să evidențiem diferențele de gen în manifestarea agresivității la școlarii de diferite vârste (clasa a III-a, a V-a, a VII-a și a IX-a). Rezultatele școlarii sunt ilustrate în figura 1.

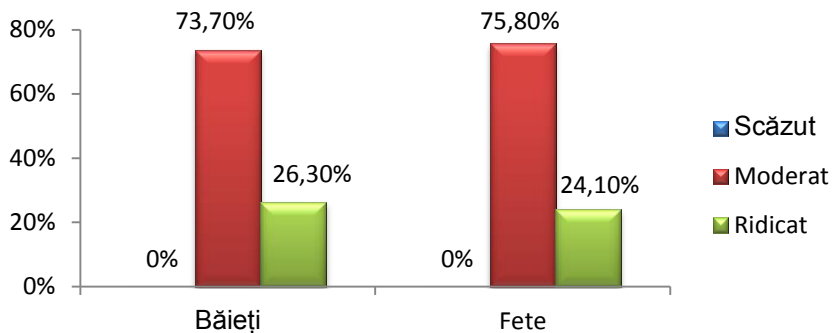

Fig. 1. Rezultatele pentru agresivitate la băieți și fete (%)

Conform rezultatelor obținute în figura 1 putem menționa că nici un băiat nu manifestă nivel scăzut de agresivitate, 73,70 % dintre băieți atestă nivel moderat de agresivitate și 26,30 % dintre băieți exprimă nivel ridicat de agresivitate.

La fete observăm un alt tablou de rezultate: la fel nici o fată nu manifestă nivel scăzut de agresivitate, 79,30% din fete prezintă nivel moderat de agresivitate și 20,70 % din eleve au nivel ridicat de agresivitate.

Diferențele de gen pentru agresivitatea fizică, agresivitatea indirectă, iritabilitate și agresivitatea verbală la școlarii din clasa a III-a au fost studiate prin Ancheta pentru determinarea tipului de agresivitate la școlarii mici și sunt ilustrate în figura 2.

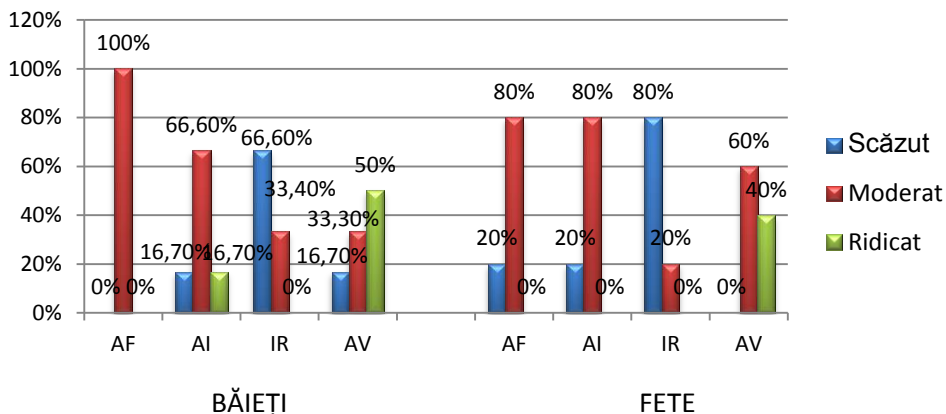

Fig. 2. Rezultatele pentru agresivitatea fizică, agresivitatea indirectă, iritabilitate și agresivitatea verbală la băieți și fete (%)

La agresivitatea fizică pentru băieții din clasa a III-a, nivelul scăzut nu se atestă pe când 100% dintre băieți manifestă nivel moderat de agresivitate, iar nivel ridicat de agresivitate nu posedă nici un băiat.

Agresivitate indirectă obține un alt tablou, iar rezultatele băieților s-au împărțit astfel: nivelul scăzut fiind la 16,70% dintre băieți, nivelul moderat la 66,6% iar nivelul ridicat la 16,70% dintre băieți.

Pentru iritabilitate rezultatele s-au repartizat în felul următor - 66,60% dintre băieți manifestă nivel scăzut, 33,40% nivel moderat iar nivelul ridicat de agresivitate nu se atestă la nici un băiat.

La agresivitatea verbală pentru băieții din clasa a III-a, nivelul scăzut se manifestă la 16,70% dintre băieți, nivel moderat la 33,40% dintre băieți iar nivelul ridicat la 50% dintre băieți.

La fete sunt înregistrate alte rezultate ele împărțindu-se astfel: la agresivitatea fizică 20% exprimă nivel scăzut, 80% dintre fete nivel moderat iar nivelul ridicat nu este specific nici unei fete.

Pentru agresivitate indirectă: 20% dintre fete manifestă nivel scăzut iar 80% nivel moderat, nivelul ridicat nu se exprimă la nici o fată.

Pentru iritabilitate rezultatele fetelor din clasa a III-a s-au repartizat în felul următor: 20% atestă nivel scăzut de iritabilitate iar 80% nivel moderat de agresivitate.

Pentru agresivitate verbală se observă un alt tablou de rezultate: nivelul scăzut nu este caracteristic pentru nici o fată, 60% dintre fete atestă nivel moderat iar 40% nivel ridicat.

În urma studiului comparativ al tipurilor de agresivitate la băieți și fete putem sesiza că pentru băieții din clasa a III-a se întâlnește agresivitatea indirectă și agresivitatea verbală iar pentru fete agresivitatea verbală.

Inventarul ostilității A. Bass și A. Darkee ne-a permis să evidențiem diferențele de gen pentru negativism, resentiment, ostilitate indirectă, atentat, suspiciune, iritabilitate și ostilitate verbală. Rezultatele pentru băieții și fetele din clasele a V-a, a VII-a și a IX-a sunt ilustrate în figurile 3, 4 și 5.

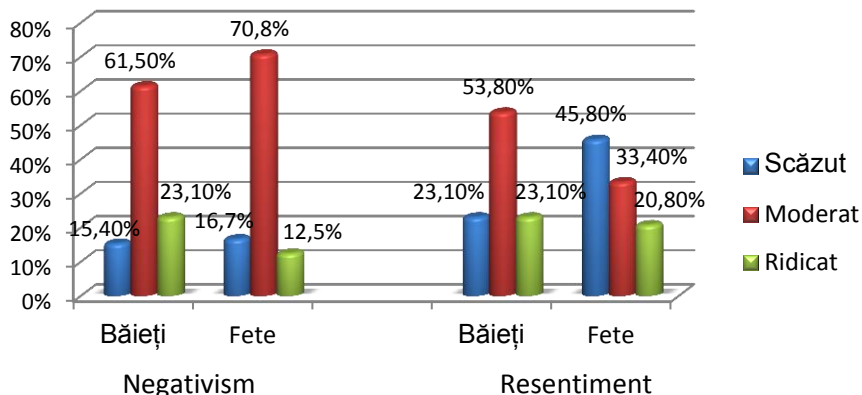

Fig. 3. Rezultatele pentru negativism și resentiment la băieți și fete (%)

Pentru negativism băieții au următoarea repartitie a frecvențelor: 15,40% dintre băieți manifestă nivel scăzut, 61,50% nivel moderat și 23,10% nivel ridicat. La fete observăm un alt tablou de rezultate: nivelul scăzut este la 16,70% dintre fete, nivelul moderat îl manifestă cele mai multe fete fiind de 70,80% iar 12,50% dintre fete prezintă nivel ridicat.

La resentiment rezultatele pentru băieți și fete s-au repartizat în felul următor: 23,10% dintre băieți manifestă nivel scăzut, 53,80% nivel moderat și 23,10% nivel ridicat. La fete putem remarca alte rezultate: 45,80% atestă nivel scăzut, 33,40% nivel moderat iar 20,80% nivel ridicat.

Comparând rezultatele fetelor cu băieții la negativism vom consemna că nivelul scăzut procentual este mai mult caracteristic fetelor (16,70%) în comparație cu băieții (15,40%). Nivelul moderat de negativism este specific la fel fetelor (70,80%) spre deosebire de băieți (61,50%). Iar nivelul ridicat este mai mult distinct băieților (23,10%) decât fetelor (12,50%).

Procentajul cel mai înalt la resentiment pentru nivelul scăzut le este caracteristic fetelor (45,80%) spre deosebire de băieți (23,10%), iar nivelul moderat este tipic pentru băieți (58,80%) în comparație cu fetele (33,40%). Iar nivelul ridicat de atentat al fetelor (20,80%) tinde să se apropie de cel al băieților (23,10%).

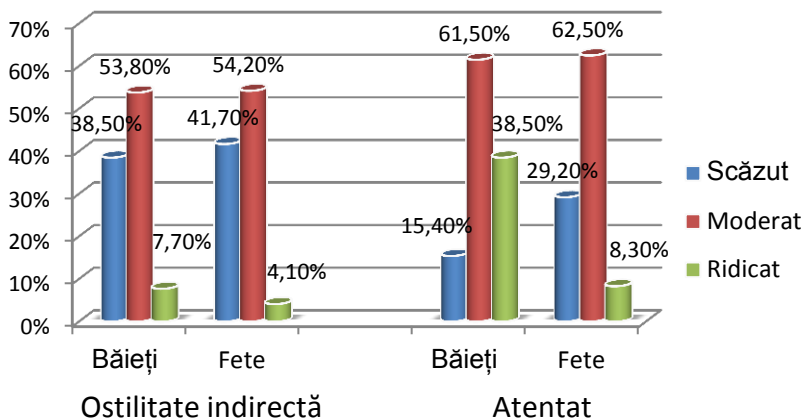

Fig. 4. Rezultatele pentru ostilitate indirectă și la băieți și fete (%)

În figura 4 rezultatele pentru ostilitate indirectă la băieți s-au repartizat în următorul mod: 38,50% din băieți manifestă nivel scăzut, 53,80% au nivel moderat și 7,70% din băieți se caracterizează prin nivel ridicat. La fete rezultatele sunt similare cu cele ale băieților: nivel scăzut se întâlnește la 41,70% din fete, 54,20% din fete se caracterizează prin nivel moderat și 4,10% au nivel ridicat de ostilitate indirectă.

La atentat rezultatele băieților și fetelor sunt diferite. Frecvențele băieților pe nivele pentru atentat sunt următoarele: 15,40% din băieți prezintă nivel scăzut, 61,50% , manifestă nivel moderat și 38,50% au nivel ridicat. Pentru fete: 29,20% se caracterizează prin nivel scăzut, 62,50% prin nivel moderat și 8,30% din fete manifestă nivel ridicat de atentat.

Comparând rezultatele fetelor cu băieții la atentat vom menționa că nivelul scăzut procentual este mai mult caracteristic fetelor (29,20%) spre deosebire de băieți (15,40%). Frecvențele pentru nivelul moderat ale băieților (61,50%) tind să se apropie de cele ale fetelor (62,50%). Iar nivelul ridicat de atentat este mai specific băieților (38,50%) decât fetelor (8,30%).

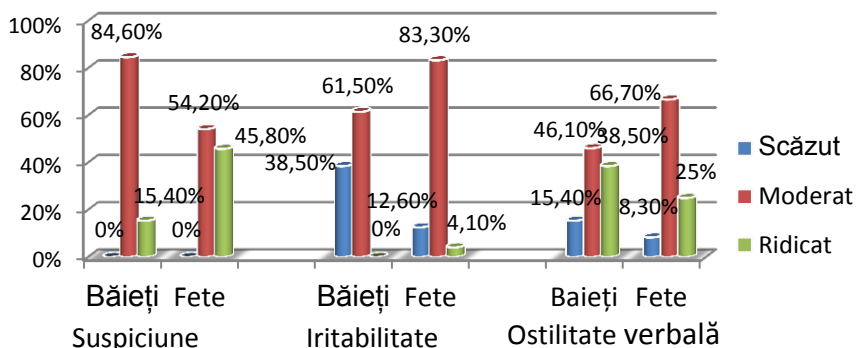

Fig. 5. Rezultatele pentru suspiciune, iritabilitate și ostilitate verbală la băieți și fete (%)

Pentru băieții nivelul scăzut de suspiciune nu se atestă, 84,60 dintre băieți manifestă nivel moderat iar 15,40% nivel ridicat. La fete observăm alte rezultate: nici o fată nu exprimă nivel scăzut de suspiciune, 54,20% prezintă nivel moderat iar 45,80% nivel ridicat.

La iritabilitate observăm o altă distribuție a rezultatelor: la băieți nivelul scăzut se atestă la 38,50% dintre băieți, nivelul moderat la 61,50% iar nivelul ridicat nu este specific nici unui băiat. Pentru fete sunt următoarele rezultate: 12,60% afirmă nivel scăzut, 83,30% nivel moderat și 4,10% nivel ridicat.

Rezultatele privind ostilitatea verbală sunt redată în felul următor: 15,40% dintre băieți exprimă nivel scăzut, 41,10% nivel moderat iar 38,50% nivel ridicat. La fete: 8,30% manifestă nivel scăzut, 66,70% nivel moderat iar 25% nivel ridicat.

Procentajul cel mai înalt pentru nivelul scăzut de suspiciune este caracteristică pentru băieților cuprinzând majoritatea din ei (84,60%) comparativ cu (54,20%) ale fetelor. În schimb nivelul ridicat este mai specific fetelor (45,80%) decât băieților (15,40%).

Comparând rezultatele dintre fete și băieți la iritabilitate vom menționa că nivelul scăzut este tipic pentru băieți (38,50) comparativ cu fetele (12,60%). Nivelul moderat de iritabilitate este mult mai caracteristic fetelor (83,30%) comparativ cu băieții (61,50) precum și nivelul ridicat la fete (4,10%) și cel al băieților (0%).

Pentru ostilitate verbală vom consemna că nivelul scăzut procentual este mai mult caracteristic băieților (15,40%) decât fetelor (8,30%), Frecvențele pentru nivelul moderat la fete (66,70%) care depășesc băieții (46,10%), iar nivelul ridicat este specific pentru băieți (38,50%) comparativ cu fetele (25%).

Pentru un studiu în detaliu al diferențelor de gen în manifestarea comportamentului agresiv am aplicat și testul „Animalul inexistent”. Rezultatele pentru băieții și fetele din clasele a III-a, a V-a, a VII-a și a IX-a sunt prezentate în figura 6.

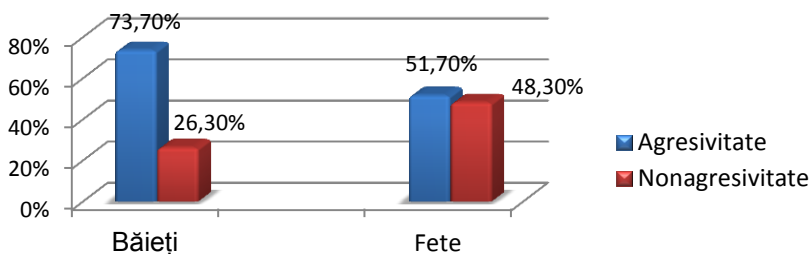

Fig. 6. Rezultatele pentru comportamentul agresiv la băieți și fete

Conform rezultatelor obținute în figura 6 putem conchide că 17,70% dintre băieți atestă un comportament agresiv iar 26,30% prezintă un comportament nonagresiv. La fete se pot observa alte frecvențe: 51,70% exprimă un comportament agresiv iar 48,30 un comportament nonagresiv.

Comparând rezultatele dintre băieți și fete putem observa că comportamentul agresiv este mai mult tipic pentru băieți (73,70%) decât fetelor (51,70%) iar comportamentul nonagresiv mai mult caracteristic fetelor (48,30%) decât băieților (26,30%).

Conform testului U Mann Whitney ne permitem să menționăm că există diferențe semnificative între băieți și fete cu rezultat mai mare pentru băieți ($U=0$, $p \leq 0,01$). Acest fapt explică că băieții sunt mai expuși la agresivitate decât fetele. Putem spune că societatea occidentală modernă într-un fel îi învață pe copii că lupta este mai adecvată pentru bărbați decât pentru femei. Literatura populară și mass-media în mod constant prezintă bărbații, nu femeile, luptându-se. Părinții le cumpără arme-jucării băieților și păpuși fetițelor. Părinții sunt mult mai dispuși să aprobe și să încurajeze comportamentul agresiv al băieților, nu și cel al fetițelor. Iarăși și iarăși, direct și indirect, copii și preadolescenții învață că bărbații sunt agresivi, iar femeile nu.

Concluzii. Generalizând rezultatele descrise vom conchide că în manifestarea agresivității la școlari se atestă următoarele tendințe în dependență de gen: băieții obțin un procentaj mai ridicat (26,30 %) în comparație cu fetele (24,10%). Pentru băieți sunt caracteristice următoarele tipuri de agresivitate: negativism, resentiment, ostilitate indirectă, atentat, iritabilitate și ostilitate verbală pe când la fete se manifestă mai intens suspiciunea și iritabilitatea.

Bibliografie:

1. Albu E., Manifestările tipice ale devierilor de comportament la elevii preadolescenți. Prevenire și terapie. București: Aramis. 2002.
2. Eibl – Eibesfeldt I. Agresivitatea umană, București: TREI. 1995.
3. Losii E. Psihodiagnoza agresivității. Chișinău: UPS „Ion Creangă”. 2016. 135 p.
4. Papalia D., Wendkos Olds S., Duskin Fieldman R. Dezvoltarea umană. București: TREI. 2010. 644 p.
5. Păunescu C. Agresivitatea și condiția umana. București: Tehnica. 1994.
6. Ranschburg J. Frică, supărare, agresivitate. București: Didactică și Pedagogică. 1979.

